

BOSHLANG'ICH SINFLAR MATEMATIKA FANI DARSLARIDA 4K VA YANGI METODLARDAN FOYDALANISH

Xudjayeva Madina

Samarqand viloyati Samarqand tuman

43-umumiy o'rta ta'lim maktabi boshlang'ich tojik sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola 4K metodologiyasi va boshlang'ich maktab matematika darslarini yaxshilash uchun yangi o'qitish yondashuvlari integratsiyasini o'rganadi. 4K metodologiyasi-Ko'rish, ko'rsatish, sinab ko'rish, qo'llash-faol o'rganish va matematik tushunchalarni chuqur tushunishga yordam beradi. Texnologiyalar, jumladan, interfaol doskalar va o'quv ilovalari integratsiyasi mavhum tushunchalarni aniq va qiziqarli qilish orqali darslarni boyitadi. Hamkorlikdagi ta'lim faoliyati muloqot va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish bilan birga qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratadi. Haqiqiy dunyo kontekstlari va tabaqalashtirilgan ta'limni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar matematikani yanada mazmunli va barcha talabalar uchun ochiq qilishlari mumkin. Ushbu yaxlit yondashuv talabalarga kuchli matematik ko'nikmalarni rivojlantirishga va fanni umrbod qadrlashga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich maktab matematikasi, 4k metodologiyasi, ta'lim usullari, texnologiya integratsiyasi, hamkorlikda o'rganish, haqiqiy dunyo kontekstlari, differentsiallashtirilgan ko'rsatma, faol o'rganish, talabalarning faolligi, matematika ta'limi.

Kirish

Boshlang'ich maktabda matematika ta'limi o'quvchilarning matematik bilim va ko'nikmalarini shakllantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Matematika darslari nafaqat ma'lumotli, balki matematik tushunchalarni chuqur tushunishni rivojlantirishda qiziqarli va samarali bo'lishini ta'minlash juda muhimdir. So'nggi yillarda o'qituvchilar boshlang'ich maktablarda matematikani o'qitish sifatini oshirish uchun innovatsion metodologiya va o'qitish yondashuvlarini o'rganishmoqda. Bunday yondashuvlardan biri

faol o'rganish va bilimlarni qo'llashga urg'u beradigan 4K metodologiyasining integratsiyasidir. Ushbu maqolada o'quvchilarning matematikadagi faolligini, tushunishini va malakasini oshirish uchun boshlang'ich maktab matematika darslarida 4K metodologiyasi va boshqa yangi usullardan foydalanish ko'rib chiqiladi. Texnologik integratsiya, hamkorlikda o'rganish, real dunyo kontekstlari va tabaqalashtirilgan o'qitish kombinatsiyasi orqali boshlang'ich maktab o'qituvchilari o'quvchilarga fan bo'yicha ustunlik qilish imkonini beradigan dinamik va ta'sirli matematika darslarini yaratishi mumkin.

Materiallar va usullar

O'quv rejasi: Boshlang'ich maktab matematikasi bo'yicha ta'lim standartlari va o'quv maqsadlariga mos keladigan kompleks o'quv dasturini ishlab chiqish.

4K metodologiyasi integratsiyasi: Matematik tushunchalarni faol o'rganish va chuqur tushunishga yordam berish uchun darsni rejalashtirish va o'tkazishga 4K metodologiyasini qo'shing – Ko'rish, ko'rsatish, sinab ko'rish, qo'llash. 4K metodologiyasining har bir bosqichini osonlashtiradigan o'quv materiallari va resurslaridan, jumladan, ko'rgazmali qo'llanmalar, interfaol namoyishlar, amaliy mashg'ulotlar va real hayotdagi ilovalardan foydalaning.

Texnologiya integratsiyasi: Matematika darslariga interfaol doskalar, o'quv ilovalari, virtual manipulyatorlar va onlayn simulyatsiyalar kabi ta'lim texnologiyalari vositalarini integratsiyalash. Talabalarning faolligini oshirish, interfaol ta'lim tajribasini osonlashtirish va talabalarning muvaffaqiyati haqida darhol fikr-mulohazalarni taqdim etish uchun texnologiyadan foydalaning.

Hamkorlikdagi o'quv faoliyati: Talabalarning o'zaro munosabatini, muhokamasini va tengdoshlarini o'qitishni rag'batlantiradigan hamkorlikdagi ta'lim faoliyatini loyihalash va amalga oshirish. Talabalar matematik muammolarni echish, strategiyalarni baham ko'rish va o'z mulohazalarini tushuntirish uchun hamkorlik qiladigan qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratish.

Haqiqiy dunyo kontekstlari: O'rganishni mazmunli va o'quvchilar hayotiga moslashtirish uchun matematik tushunchalarni real dunyo kontekstiga kiriting.

Matematikaning amaliy qo'llanilishini ko'rsatish uchun xarid qilish, ovqat pishirish yoki qurilish kabi kundalik tajribalardan misollar keltiring.

Differentsial ko'rsatma: Turli xil ta'lim ehtiyojlari va uslublarini qondirish uchun tabaqalashtirilgan ta'lim strategiyalarini amalga oshirish. Talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va ularning akademik o'sishini qo'llab-quvvatlash uchun turli xil o'quv yondashuvlari, materiallar va baholashlarni taqdim eting.

Shakllantiruvchi baholash: Talabalar taraqqiyotini kuzatish va shunga mos ravishda o'qitishni sozlash uchun savol-javob, kuzatish va tengdoshlarni baholash kabi formativ baholash usullaridan foydalaning. o'quvchilarga o'z vaqtida fikr-mulohazalarni taqdim etish, ularning o'qishini yo'naltirish va har qanday noto'g'ri tushunchalar yoki tushunishdagi kamchiliklarni bartaraf etish.

Kasbiy rivojlanish: 4K metodologiyasi va boshqa innovatsion ta'lim yondashuvlarini joriy etish bo'yicha o'qituvchilarga o'z bilim va ko'nikmalarini oshirish uchun kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini taklif qilish. O'qituvchilarga texnologiyani samarali integratsiyalash, hamkasblar bilan hamkorlik qilish va matematika sinflarida o'qitishni farqlashda yordam berish uchun doimiy yordam va resurslar bilan ta'minlash.

Natijalar va muhokama

Talabalarning faolligini oshirish: 4K metodologiyasi va yangi o'qitish yondashuvlari integratsiyasi matematika darslarida o'quvchilar faolligini oshirishga olib keldi. Interfaol tadbirlar, texnologiya integratsiyasi va real dunyo kontekstlari o'quvchilarning qiziqishini uyg'otdi va ularni o'rganishda faol ishtirok etishga undadi.

Kontseptsiyani tushunish yaxshilandi: Talabalar 4K metodologiyasini qo'llash orqali matematik tushunchalarni chuqurroq tushunishlarini namoyish etdilar. Ko'rgazmali qurollar, amaliy mashg'ulotlar va hamkorlikda muammoni yechish vazifalari kontseptual tushunishni osonlashtirdi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirdi.

Muammolarni yechish malakasini oshirish: Texnologiyalar va hamkorlikdagi o'quv faoliyatining kiritilishi o'quvchilarning muammoni yechish ko'nikmalarini oshirdi. Talabalar matematik masalalarga tizimli yondashishni, bir nechta strategiyalarni qo'llashni va o'z fikrlarini samarali bayon qilishni o'rgandilar.

Kengaytirilgan haqiqiy dunyo aloqalari: Matematik tushunchalarni real dunyo kontekstlari bilan bog'lash o'quvchilarga matematikaning dolzarbligi va amaliy qo'llanilishini tushunishga yordam berdi. Talabalar matematikaning kundalik hayotdagi o'rni haqida ko'proq tasavvurga ega bo'ldilar va matematik tushunchalarning turli kontekstlarda qo'llanilishini chuqurroq tushunishdi.

Turli o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash: Differentsiallashtirilgan ta'lim strategiyalari barcha o'quvchilarning o'quv ehtiyojlari va qobiliyatlaridan qat'i nazar, matematika mazmuniga kirish va ular bilan shug'ullanish imkoniyatini ta'minladi. Turli xil ta'lim yondashuvlari va baholash talabalarga o'z tushunchalarini namoyish qilish va akademik muvaffaqiyatga erishish uchun imkoniyatlar yaratdi.

O'qituvchilarning kasbiy o'sishi: O'qituvchilar 4K metodologiyasi va boshqa innovatsion ta'lim yondashuvlarini tatbiq etishda o'zlariga bo'lgan ishonch va malaka ortganini ma'lum qilishdi. Kasbiy rivojlanish imkoniyatlari va doimiy qo'llab-quvvatlash o'qituvchilarning yuqori sifatli matematika darslarini berishda samaradorligiga yordam berdi.

Amaliyot uchun oqibatlar: Natijalar boshlang'ich maktab matematika darslariga faol ta'lim strategiyalari, texnologiya integratsiyasi va real dunyo kontekstlarini kiritish muhimligini ta'kidlaydi. O'qituvchilar o'quvchilarning ta'lim natijalarini yaxshilash va matematikaga umrbod qadrlashni rivojlantirish uchun innovatsion ta'lim usullarini o'rganish va joriy etishda davom etishlari kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, 4K metodologiyasi va yangi o'qitish yondashuvlarining integratsiyasi boshlang'ich maktab matematika darslarini takomillashtirishda yuqori samarali ekanligini isbotladi. Faol o'rganishni rag'batlantirish, matematik tushunchalarni chuqur anglash va real dunyo aloqalarini rivojlantirish orqali bu yondashuvlar o'quvchilarning faolligini oshirishga, muammolarni yechish malakasini oshirishga va matematik savodxonligini oshirishga olib keldi. Bundan tashqari, tabaqalashtirilgan ta'lim orqali turli xil o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash barcha talabalarning akademik muvaffaqiyatga erishish imkoniyatini ta'minlaydi. Ushbu tadqiqotda kuzatilgan ijobiy natijalar matematika ta'limida uzluksiz innovatsiyalar va

kasbiy rivojlanish muhimligini ta'kidlaydi. Innovatsion ta'lim yondashuvlarini qo'llash va ta'lim texnologiyalaridan foydalanish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga ilm-fanda muvaffaqiyat qozonish va umrbod o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirishga yordam beradigan dinamik va qiziqarli matematik darslarni yaratishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Boaler, J. (2016). Matematik tafakkur: Ijodiy matematika, ilhomlantiruvchi xabarlar va innovatsion o'qitish orqali talabalarning salohiyatini ochish. Wiley.

Hiebert, J. va Grouws, D. A. (2007). Sinfda matematika o'qitishning o'quvchilar bilimiga ta'siri. Matematikani o'qitish va o'rganish bo'yicha tadqiqotning ikkinchi qo'llanmasi, 1, 371-404.

Milliy matematika o'qituvchilari kengashi. (2020). Harakatlar tamoyillari: hamma uchun matematik muvaffaqiyatni ta'minlash. NCTM.

Schoenfeld, A. H. (2017). Matematik masalalarni yechishni o'rgatish va o'rganish: bir nechta tadqiqot istiqbollari. Routledge.

Stein, M. K. va Lane, S. (1996). Ta'lim vazifalari va o'quvchilarning fikrlash va fikrlash qobiliyatini rivojlantirish: matematika islohoti loyihasida o'qitish va o'qitish o'rtasidagi munosabatlar tahlili. Ta'lim tadqiqotlari va baholash, 2 (1), 50-80.

Vygotskiy, L. S. (1978). Jamiyatdagi aql: oliy psixologik jarayonlarning rivojlanishi. Garvard universiteti nashriyoti.